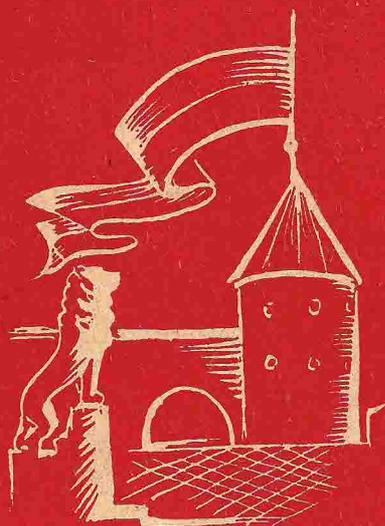

ОРАК

ЖУРНАЛ ТАБОРОВОГО ЖИТТЯ

43

БЕРХТЕСГАДЕН

1946

Григорук
-106-
3

ОРАЛІК

ЖУРНАЛ ТАБОРОВОГО ЖИТТЯ

СЕРПЕНЬ
1946

ЗМІСТ

НЕВМИРУЧА СИЛА	Др. О. Гринай
ПЛЯХОМ ВАЛІВОВОГО І СНИТУ	Др. Т. Лапичук
Чи довго ще?	Леся Українка
НІМЦІ ПРО УКРАЇНСЬКУ КУЛЬТУРУ ...	кн.
СВІТЛО З КАТАКОМБ	Окунь
В ОЧІКУВАННІ ДНІВ, ЯКІ ПРИЙДУТЬ ..	Проф. В. Радзикович
Серпень	Михайло Орест
З ТЕАТРУ :	
Гостина театру В. Блавацького "Рожеве павутиння"	ог.
ТАБОРОВА ХРОНІКА	

7 ЕВМИРУЩА СИЛА

Невже задармо стільки серць горіло
До тебе найсвятішою любов'ю,
Тобі офіруючи душу й тіло ?

Задармо край твій весь полетий кров'ю
Твоїх борців ? Ому вже не пишеться
У красоті, свободі і здоров'ю ?

Франко: "Мойсей" - пролог.

В епосі другої половини XIX ст., в десятиліттях після Берлінського конгресу, народи Європи могли дивитися на пройдений ними шлях минулого у повній свідомості його історичної величі. Франція мала за собою Велику Революцію, що сколихнула престолу трохи не всього світу і мала на сторінках своєї історії ту пресвітлу героїку Наполеонських подвигів, апотеозі яких великий Бетховен присвятив одну зі своїх найвеличавіших симфоній. Нехай, що рік 1870 зруйнував у Франції німецькими руками імперію другого цісарства і обтяжив її п'ятимільярдовою воєнною контрибуцією. - "Замі Бісмарка, польке і Рооши - писав недовго після катастрофи під Седаном французький письменник Барбі д'Орвілі до німецького оповідача Павла Райзе - хочби їх брати разом, це все таки не Наполеон, навіть не Наполеон однієї тільки епохи його чудотворного життя." А Німеччина, вся сповнена тріумфом великої перемоги, великого єднання її поодиноких держав та осяяна блиском як нове цісарство в Європі, видигнулася під залізною рукою Бісмарка на той великодержавний рівень, з вершин якого вже імператор Вільгельм II на довгі десятиліття перед Гітлером зник був дивитися на світ як на арену німецької величі та експансії. Англія ж, так шасливо кермована геніальними міністрами упродовж довгого володіння королеви Вікторії, поширювала зі щораз переможнішим успіхом своє горде гасло "Гануй, Британіє!" в усіх частях світу, і досягала як колоніальна імперія чораз вищого, **всі** держави занепокоючого престіжу, додавляючи до 214900 кв. км. простору батьківщини 29 мільонів кв.км. простору колоніального. А Росія, прикрашена лаврами кривавої слави, добутої під Плевною, зберегіада не завжди відсвіт таємничого німбу, добутого колись поразенням Наполеона 1812р. а далі незарівським режімом Миколи I. І коли в році 1896 цар Микола II ураз з царицею гостював у Парижі як новий і неопційний союзник Франції проти німецько-австрійсько-італійського трисоюзу, то славний поет Лозеф-Марія д'Ередія апострофував його прилюдно на святі посвячення мосту імени Александра III як "незручний граніт вселяюдського миру". Або напр. Італія. Вона, правда, не мала тоді помітнішого успіху в Абісинії, та все таки як молода, щойно 1862 р. визволена держава, могла з гордістю погланути поза себе, на простражданий нею шлях визвольної боротьби, починаючи від 1820 р., аж ген до подвигів Гарібальді, Кавура і Машіні з одної, а Чезаре Бальбо, Лінченно Джиоберті, Петро Джанноне та цілого ряду

- 1) Max Nordau : Paris et l'Indruecke - Berlin 1885
- 2) Fr. Corpeé : Le Tsar et la Tsarine en France. Paris 1896.

інших з другої сторони.

Отак народи в Європі, щоб назвати тільки декілька з них. А ми, українці? Яка свідомість власної історичної величі в нас? І яка активність народу відповідно до неї?

Ми ж з нашим історичним минулим не потребуємо стояти позаду ніякого культурного народу. Ми не потребуємо ні соромитись за нього, ні вважати його з будь-якого погляду меншвартним, бо в ряді культурних народів, які довгими століттями несли орфлам культури заходу, ми, українці, стоїмо в першій ряді ще поки французи, німці, італійці, а й москалі налаштували взагалі свої національні державні організми. І це певне і неоспірне з кожного погляду. Певне і сумнівне є зате що інше, а саме питання, як ми, українці, ставимось до того нашого великого історичного минулого? Чи знайшовся між нами коли хоч один такий сміливець, щоб так ось, як отой француз д'Орвілі, такий собі простий парижський джигун та фейлетонний оповідач з "Сігаро", зважився сказати комусь з ворожих переможців, що їх герої, навіть, коли їх узяти разом, усетаки не доросли до одного українського? Правда - д'Орвілі був відомий елегант і Петроній парижського світу, і люди знали, що на другий день після тих слів про німців його найбільшою турботою буде черговий нюанс краски його рожевого циліндра і камізблї. Але, бачте, той бульварний чепурун навіть і попри туалетні турботи не спускає ні на мить з ока національного ворога і переможця його улюбленої батьківщини, Франції. Бо йому не тільки не імпонують герої німецького генерального штабу Німеччини з 1870/71 року, але не захоплює його велет німецької творчості, Гете. Він критикує його так безпощадно, що залякся би тієї критики навіть такий ворог Гете, як Людвиг Берне. - "В ньому божевілля повнізму!" - кличе з обуренням німецький критик Макс Нордау, пишучи про наступи д'Орвілі на німецькі величі. А ми, українці, чи знали ми коли, якщо вже не божевільний повнізм, то принайменше фанатичний, нехай і дещо засліплений патріотизм еспанців доби Наполеона, італійців епохи Равура й Мацціні, або поляків епохи Рацлавін і Остроленки? Чи вважали ми нашим національним обов'язком понириувати у світі славу наших історичних подвигів так, як це робила і робить досі національна пропаганда інших народів?

Ну - відповідь на ці питання знаємо, на жаль, ми всі.

І найбільшї ось між нашими істориками не зробили до сьогодні того, щоб княжий період історії України зі "Словом о Полку Ігоревім" включно, відомий був на європейському форумі як наш, а не московський. Затє ж ми довгими століттями вчилися того, що княжа доба української історії це щось, за що нам властиво доводиться соромитись так, як соромився, напр. Панько Куліш за наше Низове Лицарство. Ні - ми в кожній мент можемо чванитися тим, що ми не повиністи, як ось французи, від Тієр'а і Булянже до Клемансо і Пуанкаре включно, і не фанатики патріотизму, як еспанці Алказару, і не гльо-рифікатори нашого рідного, як напр. італійці епохи д'Анунція. Наші історики не беруться кидати у світ чогось такого про нас, як Тієр у двадцяти томах історії французької революції з апотеозою цівбо-жої, як він думає, величі Наполеона. Або чогось такого, як десять томів Лямартінової історії французьких хйрондистів, де героями народу в рівній мірі і Люї XVI і Марія Антоанета, Мірабо і Ляфаст, але попри них і Дантон і Робеспєр і Марат. - "Бо в кожному з них-каже Лямартін - воплотилося щось помітне і незабутнє з глибин французького духа". І от французька дитина виховувана на таких, усеціло

ідеї батьківщини відданих творах, учиться і в силі навчитися з них безумовного подиву для діл носіїв рідної історії, вчиться добачувати в неї те, що найкраще і вчиться отак з глибин душі любити свою батьківщину і все, що тісно зв'язалося з нею.

А українська дитина? З чого і від кого вона має вчитися тій фанатичній любові до свого? Бо хіба ж не варта такої любові та наша прекрасна, найдорожча батьківщина Україна, з античною трагікою її історичної долі, з її високою гуманною духовістю, з чудовою красою її творчої стихії?

Задармо в слові твоєму іскрається
І сила й м'якість, цютеп і потуга,
І все, чим може вгору дух піднятися?

Задармо в пісні твоїй лється туга
І сміх дзвінкий і жалощі кохання,
Надій і втіхи світляна смуга ?

Ні - ми ще завжди не добачуємо, не цінімо і не шануємо гаразд, тої непереможної, невмиручої сили, що діє в історії України і в духовості її народу від найдавніших століть до сьогодні! Так - непереможної, невмиручої сили. Це вона держить нас на гордому рігні Першої імперії України, імперії Святославів, Володимирів і Ярославів. І це вона зберігає нас від повної загибелі у страшних часах татарщини, де нашим Данилам і Михайлам не помагав з Європи ніхто, хоч і про Європу тут властиво йде. Памятаєте, як гірко плакав король Данило після повороту від татарського хана при першій зустрічі з улюбленим братом Васильком? І мабуть не багато таких пропам'ятних, таких володарських сліз в історії європейських народів, сліз розпучки і сорому володаря за невольницьке тавро на рідному краєві. Отак глибоко любили наші князі свою батьківщину, і так, до болю, до гарячих сліз за неї, мусимо любити і ми нашу Україну. Невна річ - є в ряді наших давніх князів оті Гореславичі, оті окаяні Святополки, оті Чорноризці, з яких іменами є зв'язана навіки пам'ять про криваві караколи та міжусобиці. Але де той народ, в історії якого їх не було б? І хіба не мали б ми права вважати і ті змагання за той чи інший престіл самозрозумілими явищами епох назриваючої державно-творчої організації? А зрештою, коли сором нам за ті князі міжусобиці, то виявляймо наш сором не тим, що будемо негодувати на нашу історію, а тим, що не підемо більш слідами міжусобників і братовбивців, а почнемо в нас, в нашому громадянському житті, класти гранітні основи братолюб'я і суспільної згоди скрізь і всюди, де українське життя і українська людина. І хай це братолюбство стане найголовнішим і найбільш творчим джерелом - її!

Невмиручої сили народу.

Бо вона в найглибших глибах української духовості є і буде. Вона оживотворяла нас упродовж довгих століть після останніх князів України, в епохи первісної козаччини, у століття Запоріжжя Липарства, в епоху Хмельницького й Мазепи і після, після Полтави і Петра, після зруйнування Січі і Катерини, у століття Котляревського і Шашкевича, Шевченка і Франка аж ген до наших днів.

Невмируча сила українства.

Тільки треба нам надихатись її духом уцерь і всеціло, із глибин жагучої, всежертвенної і діяльної любові творити нове життя, нові традиції, нову героїчну легенду народу для народу.

Бо хіба життя на еміграції, життя українства як політичної еміграції, хіба це не тло, не широка база до нової творчості, до нового виявлення немирущої сили українського народу? Хіба ж не розвивав той Пилип Орлик, якого іменем ми назвали наш табір, свою пропам'ятну діяльність як гетьман України після Мазепи /1710 р./ саме на еміграції у Франції? Адже власне еміграція принукує нас в силу обставин жити в громадській спільноті як рідні з рідними, і маючи водно приклад чужих людей і чужих культур на приміті, тим свідоміше затисняти коло власного життя, зблизитися до своїх людей і пізнавати їх особливо з їх додатньої, цінної, творчої сторони. От напр. щось таке, як проблема двійності нашої духовости: Придніпрянської і придністрянської, великоукраїнської і галицької. З цього погляду в нас здебільша єсть так, що тут ми вдовольнемося або взаємною критикою, або взаємним лаянням. Замість, щоб ми, пізнавши гаразд позитивні сторони одної і другої духовости, намагалися їх вирівнювати та гармонійно узгіднювати в користь спільної праці, спільної мети та спільного ідеалу: У к р а ї н и .

Дійсно:

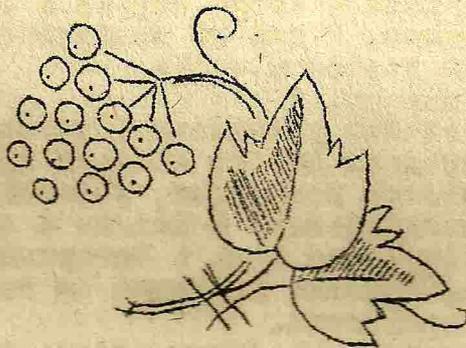
Які цікаві можливості, які цінні завдання має наш кожний український табір на еміграції сьогодні!

Але до того нам треба тої безумовної, безкомпромісової, всецілої любови до свого, до рідного, до батьківщини, про яку я говорив з самого початку цієї статті, вказуючи на приклади такої любови, такого захоплення своїм у чужих народів. Бо не збудиться немируща сила в того народу, який не любить ні свого рідного краю, ні своєї рідної людини.

Так:

Добудьмо всіх стихій тої сили в нас на те, щоб створити таку українську еміграцію, пам'ять про яку притемнила б у свідомості чужинців спомини про еміграцію польську, італійську чи французьку упродовж ХІХ ст. Вирвім з корінням з наших душ отруйне почуття нашої меншевартости, безпомічності та зневіри в майбутнє, а усвідомім собі щераз і наново, що в нас є духові вартості, духові спромоги та духові таланти такі, яких немає в ніякого іншого народу. Тільки треба нам їх оживотворити раз назавжди і вповні і всеціло. Хай немируща сила в нас стане великим об'явлінням і для всього культурного світу.

Д-р Остап Грицай

ШЛЯХОМ ВАЖЛИВОГО ІСПИТУ

Народи й царства !
Дивуйтесь незабутнім :
У минулім вале,
Н а ш е у м а й б у т н і м !

М. Рильський.

Мало є народів, які виявляли б таку життєву силу, як нарід український. Коли переглянемо його історію від її початків, від первісних часів життя народу та його формування аж по сьогоднішній день, то побачимо, що нвбагато в історії світу інших таких народів, які так дуже й так безпереривно були б поставлені на важкі удари долі, як нарід український. Адже ж скрізь тут напади печенігів, хозарів, половців та наізди монгольські й північних московсько-суздальських ханів а з полудня татарсько-турецьких орд ; то знову наступи зі заходу : поляків, мадярів, ватаг германських та інших. Спустошена вогном і злита кровію була наша земля і наставали моменти, коли прекрасний наш край Голубої Савої перемінявся в руїну, в дике поле, в побоевище, засіяне вгарищами, на якому герцювали досхочу чужі орди, в користь ворожих сил і чужинецьких ідей.

Та проте мов мітичний фенікс із попелу видвигався той нарід усе наново. Із грузів і руїн вигребував останки зацілілого майна та брався відбудовувати свою хату й швидко там, де були руїни відживало давнє життя, починали там наново біліти хатки, цвіли знову черешні і гомоніла мелодійна українська пісня. Життя сміялося знову...

А таке було не тільки з матеріяльними руїнами, з понищеними хуторами та хатами, з розваленими і спаленими городами. Таке було теж зі здушеною, з поневірною духовістю народу. Там, де українська мова, здавалося, забудеться зовсім, а засада Залуєва "не било, нет і бить не может українскаво народа" затріюмбувала всеціло, там треба було тільки чарівного подуву історичного року Сімнадцятого, поруху здорових революційних сил народу, щоб "гори каміння, що на груди йому навалили - як співав Тичина - український нарід скинув зі себе мов пух". І зараз же під чарівним подувом свободи, в підсонні української суверенної духовости, буйно росте й розвивається українське духово - культурне життя. Ми бачимо українські університети, храми й пристановища науки, бачимо наукові з'їзди й розцвіт мистецтва, бачимо капелю О.Копиця, яка своїм мов херувимський хор захоплюючим співом чарує весь світ, ми бачимо море книжок таки в українській мові, тій мові, що здавалося тільки тліє десь придушеною іскрою серед темного простолюддя під селянською стріхою, якою послуговуються тільки тижком-нишком і то найрадше в лайні. А тут більний нарід дужим помахом крил дає знати про себе !

Завжди український нарід давав докази своєї живучости.

І не інакше є воно й тепер.

Погляньмо ж на наше скитальське життя, що зосереджується сьогодні головню по таборах, а знайдемо тут доволі прикладів на те, як мимо тяжких, аж надто тяжких умовин нарід наш в порівнанні з іншими виявляє далеко більшу життєву онагу й силу в поборюванні тих труднощів. На цю обставину звернули вже увагу самі чужинці, які

опікуючись нами мають змогу обсервувати нас та ближче з нами зустрічатись. Дуже часто чуємо з їх сторони слова признання і подиву для нашої здібності творчого імпровізування, для охоти українця до праці і в безвиглядних умовах, для непереможного оптимізму в нас і віри у власні сили. А таке признання є великою похвалою.

Та було б недоцільно покладатись тільки на слова чужинців, які дуже часто є собі простими компліментами культурних людей. Тому розгляньмо те твердження ближче і проаналізуймо його самі, щоб мати почуття певності і духової рівноваги, якої нам потрібно для правильного погляду на світ та для правильного ведення свого життя.

Умовини нашого життя на еміграції не є легкі. Очевидно - вони не легкі не тільки для нас. Усе людство відчуває сьогодні на собі тяжкі наслідки війни. Дійсно - в порівнанні з німцями наші харчові приділи чисельно ніби кращі. Але тільки в теорії. Бо в практиці? Ми добачуємо нищівність наших дітей тоді, коли німецькі діти в одностроях гітлерюгенду гуляють і мамерують собі добре відживлені на прогулянках. Але це не суттєве. Суть у тому, що ми в таких умовах вдоволені, а німці нарікають. І коли читати німецьку пресу, то там аж кишить від нарікань то на "еленд", то на "варенмангель", то на "гунгер", тощо. Це власне й свідчить про мораль двох народів. І мешканці умовини в нас і у німців не можуть рівнятися. Правда - німецькі міста здебільша поруйновані, але, здається, я не помиляюся, коли скажу, що важко є знайти кімнату в усій Баварії, де мешкало б 60 німців разом. Навіки - я сам мав змогу бачити кілька німецьких родин, які живуть у нести покоях. Так само, як не багато є чужинців, що іздили б собі на прогулянки автоматами, тоді, коли майже кожний німець так, як перед війною, зареєстрував собі витягнене з укриття авто й робить з його допомогою гешефти. Отже умовини нашого життя далеко не такі, що їх мають навіть побіджені німці, ті головні палії і винуватці війни, які мають на сумлінні мільйони наших невинних жертв життя, та мільйони зрабованого нашого майна.

Та проте, коли ми порівняли б наше життя саме з життям німців в аналогічних умовах, то можемо сміло сказати, що в таких умовах німці були б цілковито зломані. Ми ж маємо можливість оглядати вже від року хвилі німецьких переселенців, які користуються опікою державних німецьких комітетів і всякими допомогамі. Але що ж? Я не бачив ще ні одного театру німецьких переселенців, не чув ні одного хору в них, не чув ні одного концерту. У них уся проблематика зводиться до обраховування грамів товщу а про культуру вони думають цойно тоді, коли снобіство з нудьги змушує їх уприємнювати собі якоесь життя.

А як у нас?

В ущерть примітивних умовах, де ніколи доводиться улаштувати просто на смітниках, а церкви ставити в гаражах, де люди товпляться десятками по кімнатах, де діти не бачать тижнями очей ні ярини, де табори обведені кільчастим дротом і до яких пускають тільки за перепустками, а німецьке населення відноситься до нас як до "лестіге авеландер" /докучливі чужинці/, де у відношенні до нас подвійно збільшена увага поліційних чинників, переконаних уже німцями в тому, що чужинці вміють тільки красти, нападати і вести чорну торгівлю, в таких умовах, кажу, ми таки вміємо жити не як примітивна отара, але як культурна, зорганізована спільнота. В кожному українському таборі ми маємо церкву чи каплицю, часто обох обрядів, де маси народу, вірні традиціям української християнської

культури, можуть в молитві та в поуках священників шукати правдино го змісту життя. Церкви є предметом опіки вірних і вже не говорить багато про нашу мораль, поскільки ми дбаємо більше про душу, ніж про тіло. Іноді в розбитих шоплах чи гаражах, то знову в мешканських кімнатах чи залах влаштуємо ті доми молитви, але вони є приблизіями напевно ширшого і глибшого християнства, ніж собори в К'льні чи Відні. Наші церкви не виховали мільйонів убійників і не плекали вони духа над-людини ні згубної зарозумілості, не вповняли в нас ненависть до чужинців і не кликали нас завойовувати весь світ. Але зате наші церкви були і є місцем, де проголошується правдиве Слово Боже, де проповідується братолюб'є і християнську відданість правді, пошанування людської гідності й закону справедливості. А цей факт можемо сміло вважати об'явом нашої життєвої сили й нашого правильного розуміння життя.

В кожному таборі в нас ми бачимо школу. Народну передовсім а поруч неї середню, фахові школи (торговельну, музичну, ремісничу, образотворчу, технічну, учительський семінар, і таке інше!). Молодь різного віку і з різними замішуваннями набирається освіти і фахового знання. І отак і в кочівничих умовах, сказати б, на возах, вічно в переїзді, ми встигли забезпечити належно виховання й освіту нашого молодого покоління.

В кожному таборі ми маємо й культурно - освітні установи, як театр, клуби, культурно - мистецькі та наукові організації, які працюють дуже шильно. Вечорами відбуваються курси, популярні й наукові доповіді, дискусійні сходини та лекції. Деякі табори мають народний університет. В таборах ми маємо спортові клуби і товариства, які плекають фізичну культуру та спорт. Це підсилке наше здоров'я та дає нам нагоду до частіших контактів і зустрічей з іншими таборами та іншими національними групами. Спорт сьогодні став для народів засобом плекання міжнародної і міждержавної співпраці, солідарності й співжиття та засобом створення здорових між ними відносин. Отже в часі, коли у світі зазначається змагання до міжнародного мирного і чесного співжиття та зближення, й український спорт служить тій цілі гарно.

В наших таборах є свої робітні, зорганізовані чи на підставі приватного підприємства, чи у формі артілів чи то кооперативних спілок. Єсть робітні шевські, кравецькі, столярські, забавкарські, вишивкарські, юсарські, механічні й інші, які не тільки заспокоюють потреби мешканців табору, але й дають можливість заробітку працівникам та є місцем вишколу нового ряду молодих фахових сил. При робітнях відкриваємо часто фахові курси для навчання і вишколу тої чи іншої професії, а учні мають можливість рівночасно практично вправлятися в робітнях.

В таборах організуємо теж кооперативним способом крамниці з товарами по найконечніших потребах для щоденного вжитку. Ті кооперативи не тільки, що заспокоюють потреби мешканців табору, але й є засобом боротьби з чорною торгівлею та засобом оборони мешканців перед визиском зі сторони деяких спекулянтів. Кооперативним способом і ладом зорганізовано в таборах також виробництво, що в не меншій мірі причиняється до усування визиску й надуживань.

В таборах, іноді й найменших, ми маємо часописи, журнали, різні неперіодичні видання. Здебільша примітивними способами, на цикльостилі чи папірографі, без належного призасоблення папером пишеться і друкується слово інформації, поради, науки, розваги, культури й

мистецтва.

Отак, коли возьмемо проріз нашого пересічного табору, то маємо в ньому мініятурою наш малий світ, мікрокосм нашої національного і суцільно - громадського життя. Цей світ упорядкований нами самими, власними силами, по власній уподобі й згідно з нашими власними моральними і звичаєвими законами та правами. Вже до тепер ми зуміли добути собі тим відповідну оцінку сторонніх чинників, які бачать у нас представників культурного, але нещасного народу, що несе й може принести світові високі моральні, етичні й культурні вартості, яких сьогодні треба так багато світові. Недавно ж писала одна німецька газета в рецензії на концерт української музики, влаштований для німецької публіки, словами найвищого признання як для виконавців, так й для композиторів. "Українська музика - кажеється тут - має перед собою незвичайно гарну будуччину, вона як одинока може внести в сьогоднішній скептичний, вияновілий і старий світ елементи свіжості й обнови, знаменні для молодого народу й його музики".

Ми думаємо, що не тільки українська музика, але й взагалі українське мистецтво, українська духовність, українська мораль та етика, яка не погоджувалася в нашій історії ніколи з насильствами над іншими народами й людьми, стануть у великій мірі основами обнови духовности й моралі світу, яких він сьогодні шукає, за якими він сьогодні тужить.

Отак, оглядаючи наші табори, чужинці вже тепер можуть пізнати гаразд наше замилювання до краси, естетики, чистоти й порядку, нахил до справедливості й законности, до правопорядку й спокою, до чесного й працьовитого життя, до духовних і культурних потреб, до рідної носі й рідної пісні. І мусять чужинці порозуміти, що той український нарід, досі мало відомий, хоч він історично старий, і досі значений одною спільною краскою із "братнім народом руським", а при тому не залегалізований в ніякій дипломатичній мові, є носієм великих засад.

Не тільки для себе, але й для всіх.

Таке враження чужинців щодо нас. Наше ж завдання тепер у тому, щоби те враження чужинців про нас вдержати, бо воно є нашою найкращою пропагандою на еміграції. Кращою, ніж купа томів пропагандивної літератури, яку не так то часто читають, і яка не всіх і не завжди переконує. Наші спромози, наше життєздатність, наше замилювання до праці й до порядку були досі нашою найкращою легітимацією у світі, вони нам здобували найкращі референції. Ми ж не мали своїх амбасад та легальних закордонних представництв, ми не мали широких особистих знайоств із впливовими колами цього світу, але ми потрапили здобути собі їх довіря і признання саме тими прикметами, про які я згадував вище.

Але якщо стверджуємо все те, то це не значить, що в нас самі суперлятивні, бо було б непростимим гріхом впоувати в себе переконання, що в нас все найкраще. Тоді ми спинили б всяке змагання до ще кращого й щойно тоді ми не йшли б на вершини, але котились би вниз. Ми не сміємо замикати очей на наші хиби й недотягнення, як органічного так і оперативного - технічного характеру. Але в цілості ми мусимо бути свідомі своєї моральної вартості та почуття рівності вартості й іншими народами, які так само, як і ми опинилися на тяжкій мандрівці безбатьківщини, або щасливо святкують сьогодні побіду своєї волі і суверенности.

Отак почуття меншевартности, яке довгими віками неволі за-

корінилося в нашій похитаній і в національному характері, повинно тепер на еміграції при зустрічі із твердим життям, після успішного іспиту щодо його вимог та в порівнянні з іншими націями, що їх ми тепер маємо можливість подивитися ширше й порівнювати з нами, повинні уступити місця почуттям власної вартості й гідності. Бо щоб бути здібним жити у вільному колі вільних народів, як рівновартний партнер, ми між іншими передумовами повинні сповнити й ту, яка велить нам відкрити себе самих, познати наразд свою вартість. І тоді в стані повного духового, культурного і психічного, ми наблизились напевно до моменту, коли то на нашій рідній землі

врага не буде, супостата,
а буде син і буде мати
і будуть люди на землі ....

Др. Тома Лаличак

Леся Українка.

ЧИ ДОВГО ЩЕ...?

Чи довго ще, о Господи, чи довго
ми будемо блукати і шукати
рідного краю на своїй землі?

Який ми гріх вчинили проти Духа,
що він зламав свій заповіт великий
той, взятий з бою волі заповіт?
Так доверши ж до краю тую зраду,
розбий, розсій нас геть по цілім світі,
тоді либонь журба по ріднім краях
навчить нас де, і як його шукать.
Тоді покаже батько своєму сину
на срібне мариво у далині
і скаже: "Он земля твого народу!
Борись і добувайся батьківщини,
бо прийдеться заринуть у вигнанні
чужою-чужинцею в неславі".

І може дасться заповіт-новий
і дух нові напише нам скрижалі.

Але тепер? як маємо шукати
свого народу землю? хто розбив нам
скрижалі серця, духа заповіт?
Коли скінчиться той гріх великий,
що нас зайняв в землі софтованній?
І доки рідний край . Єгиптом буде?
Коли загине н о в и й Вавилон.

НІМЦІ ПРО УКРАЇНСЬКУ КУЛЬТУРУ

Українська трудовитість та геній українського мистецтва досягають знову блискучого успіху, цінного для нас особливо тим, що ми можемо його здійснювати саме в тяжких умовах нашого еміграційного життя сьогодні та на арені мирного світу, де кожний наш успіх іде, сказати б, на вагу золота. Мова тут про дві наші імпрези в останньому часі, а саме про церковний концерт міланого хору "Боян" з приводу нашої врочистої Служби Божої, відправленої 21.VI.п.р. в порозумінні з дотичними німецькими чинниками в костелі в Лявфені, та про концерт українських професійних мистців-солістів у залі ратушу в Пассаві д. 25.V.п.р. Про ці концерти маємо три голоси німецької критики. Вони такі важливі своїм осудом, що виходять далеко поза межі принагідних рецензій, а набирають значіння глибокого признання для української мистецької культури взагалі, включаючи тут і суть богослужбової відправи в нас. Ми містимо їх у присвяченій їм тут окремій статті як своєрідний і цінний документ часу.

Послухаймо в першу чергу голосу німецької критики про красу українського Богослуження. Її коштовним доповненням є водночас лист одної німецької інтелігентки про її вражіння з української Служби Божої взагалі. Лист, який подібно, як і обидві рецензії-подаємо нижче в цілості в перекладі на українську мову.

Почнімо від рецензії. Вона поміщена на сторінках часопису "Bild-Ost Kurier" з д. 21.VI п.р. під наголовком: "Свято 350-ліття зєднання української церкви з Римом". Її автор пише: "У стародостойному соборі в Лявфені підчас урочистої Служби Божої та вечірні по грецько-католицькому обряді, пронеслися звуки найчудовішої слов'янської церковної музики. Врочисту своєю повагою богослужбову дію супроводжав український хор. Він уявляв собою нарід, який співав на черемину зі священниками при вітварі та піснями висловлює свою розмоленість та віручність. І отак ніби видригнулась перед нашими очима стара Україна, далечинь її східного світу журлива вдумливість та щиросердечність її людей. Блискучі звуком тенори, шовкові красюк баса, радісно розспівані голоси - те все зливалось в одну чудесну гармонію, що була доказом глибокої музичальності і знаменитого динамічного вишкочу хору. А після того, як ми попращали святиню, то і в наших серцях продрвеніла з глибини вдяки і зворушення блаженна пісня ангелів, пісня, що її так прегарно співав хор, а яка в ньому, здавалось, виплочувалась, пісня: "Іже Херувими"... /тут в німецькому перекладі є перші слова цього хору/. У програму співу ввійшли між іншим літургійні пісні та псалми Бортнянського, Січинського, Веделя та Вербицького. Співав український міланний церковний хор "Боян" під управою проф.д-ра Романа Ставничого". Р.С.

Стільки рецензія про церковний концерт у Лявфені. А темер лист згаданої вже німецької інтелігентки, написаний після нашого свята до німецького пароха Лявфену. Він датований з дня 15.VII.п.р. і підписаний монограмом Ст.Г.

"Високодостойний Отче! - читаємо в ньому - з усієї душі бажала б я гідно подякувати Вам за Ваші запитання на вчорашній концерт, та на мій прегарний жаль, мушу сказати, що не так легко мені це зробити. бо і цей концерт став для мене так само, як і концерт у Стру-

бі, незабутнім пережиттям, може тому саме, що спів я люблю понад усе у світі. На всякий випадок я прийшла до переконання, що треба би нам спробувати зацікавити таким співом саме тих наших німецьких людей, які так неприхильно ставляться до європейців зі Сходу, бо я вважаю неймовірно, щоб хтось з них ще завжди важився говорити з презирством про ніби то "нецивілізований царід". А власне музика видається мені найбільш підхожою до того тому, що так безпосередньо промовляє вона до серця кожній людині. І дозволяю собі зазначити, що коли в німецькій музиці я люблю широчину, глибину і глибину одуховлення, легкозвучність і чар мелодій, то прослухана у Вас музика захопила мене своєю темпераментністю і пристрасністю, першестістю, а зокрема в тому, що я почула з церковного співу вчора, величистість та могутність, при чому скрізь тут є щось із тихої туги. Що ж до цієї останньої, тобто тону своєрідної тужливості, то вона вичувається головню у співі священників під час Служби Божої. Чудово гарна є тут поступово зростаюча мелодія, просто захоплює душу нотка тієї тихої тужливості, пориває вас контакт між вірними і священником, це захоплює слухача з непереможною силою і опановує вас у продовж усього набоженства. І коли в нас-латинників, між священником і громадою чувається відстань, то тут навпаки: почуття глибокого зв'язку. Ви чуєте, слухаючи української Служби Божої, що тут священник, хоч така ж сама людина, як і його вірні, є речником усіх, бо він як кращий, шляхетніший та більш ідеальний, ніж усі інші і Господу тому миліший, є найбільш гідний бути посередником між Богом і віруючими і тому є і найбільш покликаний до того, щоб своїм словом і прикладом провадив і зв'язував їх з Найвищим. Особливо ж наглядне і просто потрясаюче враження робить на вас момент переміни при св. Причастю, коли після здійснення її в силу Христових слів, священник звертається до вірних зі словами: "Прийміте, ядіте..." Я думаю, що немає такої людини, яка була б у силі не скоритися утаємному чарові цих слів, навіть, якби хтось цього свідомо хотів.

Всч. Отче! Це вже вісім місяців з того часу, як я бажала собі пережити не все і отому не маю тепер просто слів на те, щоб Вам висловити мою подяку з приводу свята. Уже ж тоді, після концерту у Штрубі, я почувалася одушевленою і щасливою, - того концерту, якого найкращим завершенням і щасливлюючим закінченням був мій прегарний поворот до Райхенгалю. А нині мушу сказати, що вчорашній концерт, хоч своєю програмою зовсім інший, то все таки з ніякого погляду не стоїть позаду тамтого.

І просто не можна собі уявити, щоб музикальність українського народу можна якимось чином перевищити".

х х

х

Лишається нам ще третій зі згаданих голосів німецької критики про нас, а саме рецензія на вечір українських солістів у Пассаві, поміщена в газеті "Passauer Neue Presse" в ч. 23. з д. 23.V. ц.р. під наголовком: "Український вечір солістів". Її автор, д-р Ст. - пише:

"Вечір солістів, улаштований українськими мистцями в ратушевій залі в Пассаві, був не з одного лише погляду для нас цікавим пережиттям. Не тільки ось тому, що вся українська громада Пассава та блискої околиці - частина у святочних, а частина в робітничих одягах - поспішила прийти на концерт, щоб дати рідним мистцям доказ своєї вірності і приналежності до них та пережити

на чужині хвилину духа батьківщини. А знову солісти зготовили публіцистичний вечір високомистецьких насолод показом українських і чужих майстрів, даючи їй отак нагоду зазнайомитись з повною здоров'ям, темпераменту і вдумливої туги музикальною паризької України, зазнайомитись принайменше настільки, щоб уловитися в тому, що з огляду на теперішній застій в ділянці музичної творчості Німеччини та інших європейських країн, ця музика або опанує провід усенідо, або буде мати вирішальний вплив на розвиток і оформлення музики майбутнього. Це стосується особливо до сучасних творів В. Барвінського, Л. Ренуцького, М. Лисенка та С. Людкевича. Прелюдія Барвінського, наприклад, не наріть в західно-європейському розумінні композиція високого рівня.

Р. Савицький не хоче осліплювати. Повний найнагляднішої віртуозності, п'яніст цонайбільшого формату, який виріс уже давно поза міру батьківщини, він — скажимо не просто — феноменальний технік і визначний оформлювач. Від часів О. Габрієльовича ми ще не чули мистця зі Сходу, який би так усенідо опанував струмент з погляду на техніку і звук. Але і як акомпаніатор Савицький зберіг високий рівень, він виявив і при творах інших націй ту саму любов і те саме захоплення, що і при виконанні українських творів. — І Барвінський /чельо/ зазнайомив нас з великим успіхом з трьома композиціями свого батька В. Барвінського. В еспанських точках програми виявив він неабияке володіння струментом, але найкраще виходили з нього привабливі кантілени мольових мелодій його батьківщини, де його гра робила сильне враження своєю переконливою першністю... І саме ці мелодії у програмі Барвінського стрінуть завжди і всюди з вдячною аудиторією. — Голос пані К. Таранової /Гіт/ — це ущерб здоров'я, великий об'єм, знаменито вишколений і повний звучності менсоопран з блискучою висотою і бездоганною постановкою. Вона співає так природно і так приманливо, що довелось нам жалувати, що не маємо змоги почути її окремого, сольового вечора. Пані Таранова пішла при тому німецьким слухачам назустріч, проспівавши в німецькій мові Ріхарда Штрауса "У мріях присмерку". І воно не буде тільки простим компліментом для нашої гості, коли я скажу, що вона до цієї пісні підійшла прекрасно і відспівала її особливо милозвучно. Її дружина Гітен Крахно був їй повним уваги, тонкості і знання акомпаніатором.

Грімкорясний апляуз і глибоке зворушення слухачів були наглядною нагородою для мистців, від яких ми надіємося, що сольовий вечір у ратушовій залі певно не лишиться їх одним гостинним дарунком для нас!

Отак пинуть сьогодні німецькі критики та інтелігенти про українську мистецьку культуру та про її носіїв. Вони-німці, нація найкращих і найбільших велетів музичної творчості у світі. І не обмежуються ті критики ствердженням блискучого успіху давніх концертів, а вже сьогодні провіщують українській музиці і українським музикантам провідну роль в музичній мистецтві майбутнього. Так хіба не зазначити нам того з радістю, як ще один доказ на невмирущу славу генія українського народу?

КЯ.

СВІТЛО З КАТАКОМБ

Це було в часи, коли дикий наїзник : насунув на українську землю. Коли запалали села, заскрипіли пибениці і гранули стріли катів над її могилами. Залялись сльозами матері! І страшно заголосили діти... Ох, невже це так, невже це правда і треба вірити, що кидано їх живцем в огонь?

Мадібними очима дивився на українську землю варвар, ще не побачуючи свого близького упадку. Дивився на ту землю і ніби бачив її вже спустошеною й опустілою вщерт, а її нарід - знищеним. Себе ж самого бачив погоничем приборканих рабів, які мали тепер принести йому золоті дари багатой української землі...

Але його рожева візія не була без тіней. Бо як же то? Та ж здавалось, що український нарід розчавлений воєнною машиною німців цілком, що він обезголовлений попередніми окупантами до повної не-тямучості, що довголічна неволя скувала кайданами не тільки його тіло, але й душу і той нарід зігне покійрно ший в ярмо та стане спокійною робочою худобою. А непокірних - думав німецький хижакми там уже якось утихомиримо при допомозі наших крісів, пибениць та наного вогню. Та тут? До це воно? Ті українські раби, такі, як кажуть про них, переконані у своїй меншвартості, не податяться при першому ударі зі зготовленою їм твердою дійсністю? Народня маса не просить ні хліба, ні ласки? Вона стоїть гордо, як пан, як господар своєї землі? А в очах - ненависть?

О, туполобий тебтоне!

Це в тих українців неохитна гіра в далеку перемогу. Це звага боротись самостійно без союзників, без допомоги, за свою гідність, за перемогу Правди.

х х

х

Де ж було джерело цієї віри? Де кувалась ідея, во імя якої подоланий, втоптаний у грязьку нарід дивився поглядом щистоти на розбішену лють варвара? Глибоко, в новітніх катакомбах народу - у підпіллі було воно...

У плавнях Кубані, у степах Запоріжжя, у зворах Карпат, у болотах Полісся, в пивницях Києва й у землянках та сховках кожного села чи оселі. Непокориме покоління, оспіване Ольжичем, видвигало прапор боротьби. Нескуте серце українського народу билось у тісних сховках катакомб. Те саме серце, що билось у грудях воєводи Дмитра, який з горсткою дружинників став на пррв з ордами Батия. Те саме, що билось і в Богдана, коли він майже сам один ставав проти могутньої Польщі в обороні козацьких вольностей українського народу. Те саме серце, що билось колись в Полуботка, і що його носив у грудях Петлюра.

Український нарід навчився ховати кузню своєї боротьби в підземеллях. Починаючи від найдавніших льохів, де ховався від татарів, аж ген до модерних землянок армії Коновальця і його спадкоємців.

х х

х

Нам може сказуть:

"Але ж ви самі осуджуєте себе, що ви нарід анархічний, несвідомий! Ну — то гляньмо на себе у прожекторі світла, що добувається з українських катакомб."

х

х

х

Кішів 1941 р. Німці починають терор. Сотні тисяч падають у могили Бабиного Яру. Окупант нацьковує українців на українців. А за тим, що станули на чолі боротьби з окупантом, женуться собаки ворожих розвідок. Як же ж тоді заховувалось наше "несвідоме" населення? Готувилось до співпраці з ворогом? Ні! Різні проблеми обмірковувались там, але проблема такої співпраці не існувала. За те ж не бракло там ніколи конспіративних квартир. Ділились взаємно останнім світлом з катакомб, прояснювали темряву недовіря. Окупант хотів бачити рабів — а побачив дружній, пляхетний, сповнений нарід борців.

Рік 1941. На широких просторах України з катакомб виходять збройні загони борців.

Та українська партизанка була, сказати б, тільки теоретично в лісі. Практично була вона в народній душі. Нарід — не раб. Він боровся весь. Найглухіні закутини української землі найголосніше засвідчили це.

От несвідоме й забуте Полісся стає осередком протиніменького спротиву. Не лише тому, що це важко доступний терен. І не тільки тому, що там уже 1941/42 р. збиралися до української повстанчої армії отамана Бульби відважні з Києва, Харкова, Львова й Одеси. Полісся повстало перше. Там уже 1941 р. в загонах Бульби було понад 10.000 повстанців на 98 % отих "темних полішуків". У вогні боротьби в них ожила душа української людини. Мабуть ніде не бачилось таких зворушливих картин, як саме на "несвідомому" Поліссі!

Старий, неписьменний дядько, без усякого поняття про програми чи організації, ніколи ні про що не розпитував, коли в потрібі йшов на найнебезпечніший зв'язок, чи розвідку. Просто тому, що чув у собі українську кров і знав, що діє проти окупанта.

х

х

х

У світлі катакомб над Україною вставав завжди ореол святости, чистоти й самопосвяти. Весь нарід двигався на ступінь історичної гелічч. На далекий давній плян відходили суперечні амбіції, дрібничкові задрості, безвідповідальність і т.п. Це проявляли одиниці, може певні вершки, може лише пропарки, але ніколи український нарід в цілому.

Сьогодні ж, опинившись на вигнанні, ми маємо відвагу твердити, що репрезентуємо нілість українського народу. Ми на вигнанні, але катакомби не опорожніли. Вони повні. В них далі кується зброя ідеї боротьби за напу і вселюдську Свободу-Правду. І чи ж сміємо ми, які бачимо світло з катакомб, де переконується, перетоплюється душа народу, щоб після перемоги вступити очищеною вогнем боротьби в наш Ідем, наш храм, чи ж сміємо ми, кажу, показатись негідними пляхетних посвятою братів?

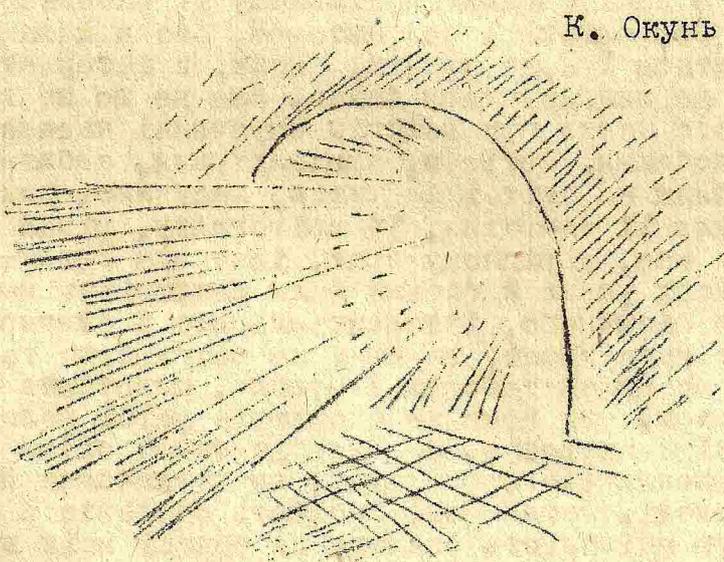
Чи сміємо розжирати себе, а тим самим і все довкола себе дрібничковими сварами, що є прикметою рабської й низької натури? Будьмо гідними тих, що в катакомбах! Бо світло з катакомб показує не тільки всі добрі ціла, але виявляє і злі. Перед ним не заховається ніякий гріх, зокрема ж ніяка безвідповідальність. В його славі розпізнаємо гаразд, хто в нас гідний чести називатися українцем, приналежати до великого українського народу.

х х х

Богато народів світу перейшло окупацію, упадок і боротьбу за визволення. Але в них не було переходе. Вони були сперті на традиції державности. Вони ще розпоряджали політичними засобами тих держав, в першу чергу — провідною верствою. Поневолені народи в цій війні мали всі якесь право. Україна була колонією навіть без колоніального статуту. Україна знала, що прогнавши німецького окупанта, вона свободи ще не осягне. Проте ж наш народ не занедбав ні одної ділянки свого життя. Він жив і розвивався послухний вищим законам самозбереження. В найбільш несприятливих обставинах він творив вічні вартости культури, кував політичну думку, творив своє шкільництво, свою пресу. На згарищах спалених сіл українська родина далі жила українським звичаєм. Посеред болот, в курінях і землянках приводила на світ дітей, кормила їх молоком із виснажених грудей і під люте джигання куль вирощувала нове покоління борців. При тому ми не потребуємо — і не хочемо — примикати очей на темні сторінки в нас. Їх не бракує і є їх не мало. Але український народ зумів наперекір усім недолікам, перепонам і трудноцям виявити стільки сили, стільки шляхетного і творчого, що ми в кожен час, зокрема ж саме в умовинах скитальського життя, можемо з гордістю глянути на пройдений нами досі шлях нашого минулого та з вірою в доброго генія України братися до чергових завдань.

Будьмо достойні катакомб України!

К. Окунь

В очікуванні днів, які прийдуть

Однією з найважливіших справ, про які треба пам'ятати українській еміграції це - поруч обов'язку гарної пропаганди для імени української нації між чужинцями - справа опіки над молоддю. Обидві справи вимагають дуже дбайливого й продуманого підходу, постійної і планової праці, бо в обидвох є поважні недотягнення. Питання, як розбудити й закріпити серед чужинців пошану для української національної культури і духових цінностей української нації, поки що не буду торкати. Хочу затриматися при справі опіки над українською молоддю на еміграції.

Українська молодь, і та, активна, що залишилася в рідному краю, і та, що опинилася на еміграції - це найбільша цінність українського народу.

Її завдання не лише добути знання, забезпечити собі можливість існування в майбутньому, але ще в більшій мірі перебрати усю духову спадщину довгого ряду поколінь, переняти надбання усього українського історичного культурного життя, дорогі рідні традиції батьків і дідів, щоб у відповідному моменті в майбутності розсіяти ті цінності по рідній землі, зокрема у тих її частинах, що поросли вже кукілем, бур'янами, терниною та бодяками. Коли б старшому громадянству не судилося уже дожити такого моменту, а молодь не була як слід підготована до великої хвилини й до великого свого завдання, - так які тоді перспективи для усього українського життя ?

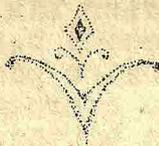
Тому занедбання справи опіки над молоддю, опіки над її здоров'ям, розвитком сил її тіла та її душі, було б провинкою усього українського громадянства, що опинилося по сей бік греблі. Кажу : усього громадянства, бо обов'язок подумати про таку опіку не лишень по боці батьків і учителів по школах, які, славити Бога, вдалося якось zorganizувати, але по боці усього громадянства. Адже відомо, скільки молоді завдяки насильному її вивезенні найшлося на чужій чужині без батьків, без матерей, без найближчих опікунів. Хто має нею зайнятися ? Є, що правда, школи, є інтернати, є пластові організації, де налагоджується опіка. Але це ще не вистарчає. Умовини таборового життя при великій скупченні населення, яке має свої власні уподобання, потреби, зацікавлення, забаганки, розваги, свої окремі погляди на світ і на життя, насувають великі небезпеки для молоді, для її здоров'я, її світогляду, рівня її етики й моралі. Коли - в нас, у рідному краю, існувало Товариство Опіки над Молоддю в часах, коли й батьки мали можливість нею опікуватися і умовини для фізичного, інтелектуального й етично-морального її розвитку були куди кращі, то чому не розгорнути такої опіки в сучасну хвилину по наших таборах ? Правда, повстають батьківські комітети при школах. Але вони не охоплюють усієї молоді в таборах, яка тієї опіки потребує. А потребує такої опіки молодь на усіх щаблях і ступенях свого розвитку, не виключаючи й частини університетської молоді. Нехай мені вибачать студенти й студентки вищих шкіл, але маю сміливість сказати на основі моїх відомостей, що й вони деколи потребують такої моральної опіки з боку старшого громадянства. Нехай буде, (щоб нікого не вразити) : не опіки, а доброго слова, ширшої поради. Знаю, що велика частина університетської молоді, хоч має можливість студіювати, взагалі не студіює. Знаю також, що велика її частина студіює тільки формально, дбаючи ли-

шень про те, щоби легко без більших зусиль з її боку, зараховано її семестри, почислено її роки студій. Цією праці не виладає, дійсного знання не засягає, відомости не поширює і не поглиблює. Тільки невелика частина студіює справді. Лякаюся хвилини, коли комусь могло б кривавитися серце, коли б побачив, як молоді люди, замість заправляти свої крила, як молоді вірли, до вільного й б'йного льоту в сонячні країни, країни творчої думки, високих ідей, божої краси, замість шукати нових шляхів і нових незнаних країн, плазують по землі, заспокоюючи тільки потреби буденного життя та шукаючи тільки хвилиних, невибагливих життєвих розваг та насолод. Як на основі відвічних законів природи квітки повертають корони до сонця, як молода деревина понад тіні провивається до нього, так і молода душа повинна линути до сонця....

Справа, яку піддаю осятут під розвагу й тій молоді, яка вміє думати, і старшому громадянству, не тільки важлива, але й така, що вимагає скорого вирішення. Її не можна відкладати на дальшу мету. Треба використати нагоду, коли наша еміграційна громада не розпорошена, коли проживає в більших чи менших скупченнях. З хвилиною, коли доля нашого дальшого еміграційного життя може рознести нашу молодь по життєвих світових просторах, як осінній вітер розносить листки деревини по всім усюдам, тоді буде вже за пізно.

Дні ідуть невпинно вперед і повернути їх не сила.

Проф. Володимир Радзикович

Михайло Орест.

С Е Р П Е Н Ї

Спокою й кротости прийшла пора ясна,
Зичливий поїть зір і вабить добрі душі:
У листі лагіднім поломеніють груші
І між дерев стоїть велика тиша.

І світлі помисли, як легкі кораблі,
Причал покинули і мають корогвами,
І радісно пливуть садами і гаями
По руно золоте серпневої землі.

З ТЕАТРУ

ГОСТИНА ТЕАТРУ В. БЛАВАЦЬКОГО

Як це ми вже коротко подавали в попередньому числі "Орлика", прибув до нашого табору дня 9. липня ц. р. "АНСАМБЛЬ УКРАЇНСЬКИХ АКТОРІВ" під дирекцією найвизначнішого мистця української сцени сьогодні, Володимира БЛАВАЦЬКОГО. Він в театральній залі табору виставив за час від 9. VII. - 21. VII. п'ять п'єс з одно- або дво-разовим повторенням. І так 9. VII., 12. VII. і 13. VII. була виставка оперетки Легара "Жайворонок" ("Wo die Lerche singt"), дня 10. і 14. липня ішла комедія М. Куліша "Мина Мазайло", дня 13. і 19. Лесі Українки "Одержима" та "На полі крові", а дня 20. і 21. липня Івана Франка "Украдене щастя". Постанови в усіх тих п'єсах була - за винятком драми Франка, яку ставив п. Паздрій - в руках самого директора.

Коли ж тепер з'ясовувати загально враження, що залишилося в мене після від'їзду наших шановних і любих мистців, то треба сказати, що у хроніці табору "Орлик" лишилася гостина театру дир. В. Блавацького як одна з її найчіткілих дат, як подія, що в одиниці таборового життя стала для нашої громади мистецьким пережиттям високого рівня, а водночас винятковим і дорогим для наших душ святом українського сценічного слова. І коли тут усій театральній дружині взагалі належаться від нас слова сердечної подяки і незабутнього спомину, то в особі п. директора Блавацького годиться нам усе наново вітати чоловічого репрезентанта наших змагань в ділянці сценічного мистецтва сьогодні, якого кожний почин це нині один крок цього ж мистецтва вперед.

Погляньмо ж хоч коротенько на те, чим нас ансамбль дир. Блавацького за весь час його побуту обдарував.

На перший вогонь пішов Легаровий "Жайворонок". І слушно. Бо може нічим іншим не з'єднує собі театр табору публіку в умовах нашого часу так дуже, як саме зготованими їй хвилями погідної розваги, тієї простодушної, нехай тут і там навіть дуже наївної веселости, яка так знаменно і так тісно звязана з легкою опереткою віденського стилю. Особливо ж, коли та зукраїнізована віденська оперетка являється на нашій сцені в такій майстерній постанові, а так по-мистецьки виставлена, як це ми бачили на виставі. От автор цих рядків бачив "Жайворонка" у Відні в його найкращих оригінальних виставах у Легаровім театрі "Ан дер Він". Бачив він його і в репрезентативних ювілейних виставах в інших оперетних театрах у Відні. Тоді, коли Франц Легар, колись поштивний капельмайстер піхотного полку з вусиком а ля Вільгельм II. і з чудово милим усміхом віденського музики, став після "Веселої вдовички" сенсацією, далі ж укоханим любимцем, а вкінці найпопулярнішим композитором Відня. Та проте, хоч і виділили ми "Жайворонка" у віденській виставі та в обсаді віденських оперетних зірок, то вистава нашого Блавацького могла вдоволити вас всеціло. В першу чергу - тут, як і всюди! - постать старенького мадярського дідуса, відтворена самим Блавацьким. Я сказав би навіть, що ще й віденський актор міг би від Блавацького вчитися хисту творити тип ніби оперетний, та проте по суті - чисто людський, серйозний і кожним словом переконливий. У Блавацького є свого роду вдумливість, щось

філософічно глибоке, що виявляється в нього чудовим спокоєм, внутрішнім зрівноваженням на сцені, яке в рівній мірі надає тон як його погідній дикції в опереті чи в комедії, так і у драматиссімах сцен трагічних, ось як у постаті Юди у п'єсі "На полі крові". В його веселості ви так само чітко розпізнаєте її логічну рацію, як і відчуваєте з наглядністю філософічної аналізи глиби трагічного патосу в ньому. І тому не диво, що вже сама приява креації рівня Блавацького на сцені підтягає і рівень гри виконавців інших ролей, згармонізовуючи отак ансамбль до справді мистецької, майже без ренти зіграної цілості. Отак пані Блавацька як Маргот, Бенцалева як елегантна Вільма, п. Карпак як молодий маляр, зазначились чітко поруч самого майстра, з глибшим підходом до даної ролі особливо у грі пані Блавацької, якій з жінок належить рішуче першенство. Добрим бароном, марки віденського кабареу, був п. Шашарівський, своїм стереотипним хихотом потіха публіки за весь час вистави. Тільки виконавцеві Ляйша можна б побажати дещо кращого її передуховлення.

Коли ж отак вистава "Хайворонка" стала для нашої громади вечором справжньої розваги, то вистава "Мини Мазайла" це вже було щось, що я назвав би "dulce eum utile", тобто розваги з повагою, сміх з нотками трагіки, комедія з замаскованою основою глибокої драми. Отак це просто заслуга і те тривка заслуга дир. Блавацького, що сьогодні, де в нас так мало книжок, а з цим і немає під рукою цінних текстів нашої літератури, його театр зазнайомив ширші кола нашої громади зі знаменитим твором М. Куліша. Тут очевидно не місце розводитись ширше про ідеологічне значіння цієї комедії та її вартості як нової комедійної спроби в нас. Цьому треба би нам присвятити хіба окрему статтю. Тут я зазначу лиш стільки, що коли ми нині шукаємо нових шляхів для нашої драматичної творчості, особливо ж в повному протиставленні до шабльонової побутовщини та зі зворотом до комедії сальонного характеру, тобто до того, що німці називають "Konversationsstück", а французи так майстерно, прообразом для всієї Європи, розробили у сценічних творах цього роду від Скріба і Сарду починаючи, то в Куліша маємо зразок такого майже першорядної міри. Я кажу: майже, бо напр. у структурі першого акту зазначається деяка нескладність і експозиційна нез'ясованість, при деякій нелепності основної характеристики виконавців роль першого акту. Але дедалі комедія М. Куліша виявляє такі яскраві обриси внутрішнього конфлікту комедії та її драматичних перипетій - особливо з моментом виступу російської вчительки, (пані Герленко) та закукуріченої русотянки тьоті Моті (пані Степова) - а в цілості таку вагу провідної ідеї штуки, що доводиться цю річ причислити до дуже нечисленних позитивних досягнень нашого модерного репертуару. Що ж до гри акторів то здається мені, що перший акт із цього погляду був найслабший. Я сказав би, що навіть і сам Блавацький тут ніби щойно себе шукає. Але чим далі в ядро комедії, тим дійство стає більш прозорим. Характеристика осіб гостра обрисами до меж непримирної однозначності по лінії конфлікту глибоко соціального характеру. А при тому треба просто подивляти майстерність, з якою Блавацький і його дві партнерки урелефнюють понайтоншими рисами психологічних переходів та переливів трагікомією усієї ситуації. І так само достроюються до них в дальших актах і інші особи комедії, зокрема ж Уля (п-і Блавацька), Ріна (п-і Шашарівська), дядюшка (п. Курило) та молодий студент (п. Королік).

Що ж до обидвох п'єс Лесі Українки, то треба теж зазначити, що їх вистава була для нашої публіки повною новістю і лишилась їй напевно і назажди в пам'яті як мистецьке пережиття неабиякої міри.

Особливо ж - як це я вже зазначив зпочатку - креація Юди у п'есі "На полі крови" Блавацького, драматична подоба, гідна кожної європейської сцени. На другому місці треба тут згадати паню Шашарівську як носійку ролі героїни в "Одержимій", а далі пана Королика як подоботворця Христа тут же. Але тоді, коли креація Блавацького своєю цілістю як сценічна подоба вцерьт моноліт, обрисований мистцем до лінії найтоншої думки, то одержима Шашарівської ще не згармонізована всеціло, стихія її духового пережиття, ще, сказати б, кипить і тому вона своїм тотальним враженням як постать поки що більш бурхлива, ніж могутня, більш жагуча своєю пристрасстю, ніж захоплююча своєю духовістю, чи там передуховленням. Але тут треба сказати, що пані Шашарівська має побороти не тільки всі труднощі переконливої сценічної креації, але і труднощі, які є в самому творі поетки. Одержима ось як - *sit venia verbo* - партнерка Христа в поемі Українки, не видержує критики. Тут є непримирна дилема: або Міріям є справді одержима і поклонниця Христа, а тоді душевний конфлікт в неї повинен скінчитися повним відданням науці Месії, або вона стоїть на своєму до самого кінця, а тоді вона не є одержима Христового слова. Однак цієї дилеми поетеса не розв'язує послідовно ніяк, значить переможцем в "Одержимій" не є властиво ні Христос, бо Він усе таки не в силі переконати Міріям про слухність одного з Його заповітів усеціло, ні Міріям, бо важкого конфлікту у своїй душі вона відповідно до Його слова не присмирює. Лишається отак розв'язка при допомозі чисто зовнішнього ефекту-укамянування, - який не вдовольняє ні героїв, ні глядачів. Правда, вистава і постановка Блавацького зробили все, щоб будь-що-будь визначний ідеологічний твір нашої поетеси зробити для публіки таким зрозумілим і сценічно гарним, як це воно тільки при наших засобах можливе. І я сказав би, що сценічні картини були, напр. щодо костюмів та сценічних ефектів /барвисті нюанси світла на складках одягів/- незвичайно ефектовні і творили дійсно ілюзію Христової епохи. Та проте і трудність ідеологічного конфлікту і характер усього дійства, подуманого авторкою виключно як діалог і то такий - з ідейного погляду затажний! - були мабуть причиною, що люди сприймали поодинокі картини вистави з усією повагою до слова поетки та постановки майстра Блавацького, але все таки не без деякої тіні тієї внутрішньої застороги, яка не дає зднатись душі глядача із суттю сценічного дійства всеціло. Та ще одно: при всьому признанні за заходи, що їх постановка зробила, щоб особу Христа вивести на сцену з усією гідністю Його божеської величі, доводиться сказати, що тут мабуть і найкраща режисерія і найкращий подоботворець не досягнуть ніколи всеціло вдовольючого успіху. І воно може краще, щоб замість цілої особи Христа видно було на сцені тільки хіба променистий відсвіт Його з'яви і чути було тільки голос Месії. Так ось як напр. у відомім загально передвоєннім англійським фільмі "The King of Kings" що свого часу облетів усю Європу і досягнув просто казкового числа вистав, де власне постановка обмежилась тільки до голосу і променистого сяйва як відсвіту грядучого Спасителя. Та проте вражіння цієї, сказати б, німої картини було таке сильне, що коли напр. у віденським "Раймунд-кіно" голос Спасителя у світлі тасмничого сяйва під п'яніссімо Шубертового "Аве Марія" пронісся з екрану вперше, то одна жінка вибухнула судорожним плачем, і взагалі вся вистава пройшла в атмосфері просто чарівного захоплення. А тут уже та сама обставина, що глядач знає імя актора, - ним був пан Королик - не починається до збільшення німбу тасмничости великої з'яви. А якщо дикція всеціло не відповідає вимогам переважної ролі, бо зрештою

чия дикція у світі відповість їм? - тоді трудність порушеної тут проблеми зазначається ще яскравіше.

Так поскільки вистава драматичних діалогів Українки мала в собі все таки дещо проблематичне, то зате вистава Франкового "Украдене щастя" була з кожного погляду одною з найкращих в репертуарі Блавацького. Вона виявила в першу чергу повну живучість Франкової драми, а далі мистецьку вершину, до якої може дивгнутись навіть твір старшого стилю, якщо його постановка продумана і введена з таким діловим знанням і таким люблячим підходом до справи, як це бачимо у Блавацького, щодо твору Франка. Постановка п. Паздрія підібрала для дійства середовище гуцульське з усіма його костюмними признаками, що дуже добре відповідало внутрішньому духові драматичного дійства. А всі виконавці головних та побічних роль грали з таким помітним відданням мистецькому завданню, з таким усецілим добуттям емоційного змісту кожного з них, що все те оновило й оживотворило твір Франка так, як ще може ніколи досі. З цього погляду вистане вказати ось хочби тільки на щось таке сценічно майстерне, як прегарна сцена танцю в картині забави в корчмі, та сцена гостини в Миколи в останньому акті. Це картини, що їх не забуде мабуть ніхто з глядачів. А й така картина, як розмова трьох кум /Стенова, Горленко і Мельникова/- це теж сценічно просто шедевр. А до цих збірних сцен достроювалася гідно і гра виконавців головних роль Миколи, Михайла й Анни /Паздрій, Курило і Левицька/. Всі вони просто зворушували, особливо ж Микола, якого гра при самому кінці, перед убиттям Михайла, стала для аудиторії просто символічною картиною оконченого лютого бунту душі, скатованої до меж божевілля невпинною мукою зневаги зі сторони найближчого оточення.

Словом:

"Украдене щастя" - Франка-Блавацького стало для нас драматичним пережиттям першорядної міри. Шкода і сором тільки, що наша "галерія" заховувалась саме на тій виставі просто скандально, вибухала сміхом там, де треба було серйозної уваги та взагалі підходила до Франкової драми мов до якогось ярмарочного видовища. Аж не хотілось вірити, що між нашою публікою є ще стільки неграмотного та некультурного елемента.-

х

х

х

("РОЖЕВЕ ПАВУТИННЯ" - Я.Момонтова).

Після доволі вдатної прем'єри, якою в нашому таборовому житті була вистава комедійки К.Гольдонія "Мірандоліна", провід театру нашого табору як чергову річ виставив дня 26.VII.п.р. п'єсу Я.Момонтова п.н. "Рожеве павутиння". Вона має тлом підсоветське середовище в епосі 20-тих років нашого часу, тобто часи НЕП-у і тому заслуговувала би в нас на увагу. Та тільки ж, що автор не зважився тут на драматичну сатиру такого - хоч приблизно! - рівня, як наприклад "Мина Мазайло" М.Куліша. В нього більш гумор марки старої побутовщини, десь не десь пронесеться якесь ніби критичне слово у відому сторону, але поза тим тут виключно коміка здовільно зліплених ситуацій. Ну, і люди сміються, особливо ж галерія, але невже провід нашого театру підбиратиме чергові п'єси завжди тільки для веселої розваги галерії? А при тому доводиться зазначити, ще й те, що сміємося тут властиво з каракатурно розмальованих - українських хуторянів...

Тепер же про виставу.

Постанова (п.Тедот) - як і гарні декорації! - заслугує на признання, бо темпо виставки було назагал живе. А з виконавців роль вибились на перше місце чоловіки. Савка (п.Солоха) помітною певністю рухів і дикції та взагалі сценічною темпераментністю. Микита (Тедот) мистецькою витриманістю лінії зазначеного собою типу. Поруч них, але в деякій відсталі, Архип (п.Сторошук) та Іван (п.Мілянський) досить добрі типи старо - побутового характеру, тоді, як Юрко (п.Гуторів) ні рухами ні дикцією не виявляв повної свободи гри (особливо ж так, де він грає як амант). А з жінок доводиться згадати в першу чергу носійку ролі Поліни (п-на Раєвська). Вона подекуди наперекір своїй доволі простодушній ролі намагалась дати щось глибше, деяким драматизмом надиханий тип молодій хуторянки. І можна думати, що в особі панни Раєвської наш театр буде мати кращу драматичну силу. Баба Тетяна (п.Тимченко) як одноразовий тип дуже добра, але її носійка не повинна застигати в тій одній подобі. Пані Мілянська (роля Ніни) мусить вистерігатися надто безжурної легкості дикції, не зрічничкованої в поодиноких ситуаціях і ролях, а пані Гуторів (роля Галі) безбарвності навіть і малої ролі.

Значить :

Члени нашої сцени мусять дуже й невпинно працювати над собою, якщо театр нашого табору "Орлик" має стати серйозним чинником в нашому театральному мистецтві.

ог.

..... Супремат мистецької творчості? Гарзд! Але бачте: хоч і як добре я обзнайомлений з управою рілі, то проте все наново доводиться мені чудуватись численним спосібностям справжніх працівників рілництва та ріжноманітності їх занять... Вони вирізблюють плугом борозну довжини стільки і стільки соток метрів з точністю мистця і доказують цим спроможність їх ока. А й не легко воно викопати рів, з усією вірністю достроений розміром. Або видвигнути правильний оборіг, збудувати добру огорожу, рівно сіяти і косити. А мистецтво ремісника? Хіба це не окрема ділянка творчих спромог і спосібностей? Слушно тому каже великий Гете: "хто не опанував усесіло якоїсь галузі мистецтва чи ремесла, тому в житті прийдеться не легко. Бо при розбішено скорому темпі теперішнього життя само знання не допоможе людині багато; поки ось людина зможе збагнути все, вона згубиться на манівцях власної думки".

Т.Роджер :

Економічний підхід до історії.

Хроніка табору "Фрланк"

НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ УВАН.

Наукова Конференція Мистецтвознавчої Групи Української Вільної Академії Наук, яка - як це ми вже подавали - відбулася в нашому таборі в часі від 9 - 21. липня н.р., пройшла з помітним успіхом. Вона виявила високий науковий рівень в опрацьованні поставлених проблем і наявність у складі Академії висококваліфікованих наукових сил. Слід чекати, що робота мистецтвознавчої групи УВАН знайде ще кращий відгук і серед широких кіл українського громадянства, коли опрацьовані теми та питання українського мистецтва і літератури вийдуть друком чи-то в періодичних виданнях, чи-то в окремих відбитках.

Конференцію відкрив голова мистецтвознавчої групи УВАН проф. В. Січинський. На Конференції були прочитані й обговорені такі доповіді:

9. липня :	1. Проф. В. Січинський	: "Методична схема мистецтвознавства".
	2. Проф. П. Курінний	: "Українські філіфті XVII.-XVIII. віку".
	3. Проф. Д. Горнятєвич	: "Микола Ге".
10. липня :	4. Проф. Л. Білецький	: "Естетична аналіза драми Лесі Українки "Кассандра".
	5. Проф. В. Гаєвський	: "Іван Франко як драматург".
	6. Проф. В. Державін	: "До питання про стилі в сучасній українській літературі".
	7. Дир. В. Блавицький	: "Український театр в Галичині в 1920-30 рр.".
	8. Ігор Костецький	: "Театр площинний і театр об'ємний".
11. липня :	9. Проф. О. Повстенко	: "Архітектурні конструкції та матеріали будов княжої доби".

"БАТЬКИ і ДІТИ" - доповідь проф. Ст. Конрада.

На цю тему була прочитана проф. Ст. Конрадом доповідь, розрахована на батьків, з метою загострити їх увагу на проблемі виховання дітей на еміграції.

Цей задум Культурно-Освітнього Відділу нашого табору, запроектований його керівником проф. Г. Мартинцем, треба тільки привітати і як найенергійніше підтримати. Виховання молодого покоління на еміграції є найвідповідальнішою справою і нашою найбільшою повинністю перед батьківщиною. "Діти-молодь, наше майбутнє!" Ця популярна істина була підкреслена як найчіткіше і в названій доповіді. Якщо старше покоління повернеться на батьківщину, щоб в найкращому разі, як кажеться, доживати віку, то перед молодим поколінням стоятиме завдання щонайактивнішої участі у відбудові рідного краю і в організації нового суспільного і громадського ладу у своїй державі. Маючи на увазі таку перспективу на майбутнє, слід зробити все можливе, щоб старше покоління як найкраще годіло про своїх наслідників. Хотіти виховувати і вміти виховувати - цього треба домогтися від батьків всіма засобами. Бо це велике і важливе завдання, що стоїть перед еміграцією, вимагає до себе не лише відповідної уваги але й уміння. На жаль в дискусії, що розгорнулася після доповіді, було стверджено мале зацікавлення батьків до цієї справи. На залі напр. було присутними не багато більше ніж 50 батьків. Підкреслено теж надто загальний характер самої доповіді. Вона об-

комлювала загальну поставу проблеми виховання, ступені фізичного і духового розвитку дітей, виховання середовища, підготовку батьків до виховання дітей, питання виховного ідеалу і так далі. Доповідач подав пояснення, що доповідь мала характер вступу, тобто була подумана як початок до дальших, більш конкретних доповідей із ділянки питань виховних. Проте були цілком слушні зауваження прийвних батьків, що їм треба конкретних порад і вказівок щодо виховання дітей в умовах еміграційного життя, а не академічних доповідей в питаннях педагогіки. Крім таких конкретних порад і вказівок, слід подбати про організацію дозвілля дітей в таборі, щоб діти були не залишені на себе, а мали досвідчених організаторів їх забав чи прогулянок. Батьки мусять чергувати між бльокми на подвір'ї, доглядаючи за дітьми. Оскільки ж батьки не відгукуються на заклик слухати доповідей про виховання, то їх треба приняти до цієї справи. Отак не зважаючи на малу кількість присутніх і на загальний характер доповіді, все ж таки було вияснено, що треба над нею попрацювати, щоб виховання молодого покоління було поставлено на належну височінь.

+ +

КОНЦЕРТ ХОРУ "ТРЕМБІТА".

Дня 27. і 29. цього місяця співав в нашому таборі хор "Трембіта" під керівництвом диригента К.Цепенди. Обидва концерти пройшли з повним успіхом і причинились немало до популяризації та пропаганди української пісні та української культури серед чужинців. Крім місцевих членів нашої УНРРА другий концерт мав нагоду, на запрошення голови Управи табору г-р-а Лаличака, слухати шеф мілітеррегірунг округи Бад-Райхенгаль -Бергтесгаден, майор Моренс, який висловився з повним признанням для хору. Велике вражіня зробила на нього українська співацька культура. Також і нам є приємно ствердити, що мистецький рівень нашої співацької дружини зростає, сказати б, на очах і кожний її виступ учить нас щораз краще пізнавати красу української пісні і українського вокального мистецтва. Почуваеш тут як тверду і змілу руку диригента хору, так і творчу і вперту працю кожного члена хору, словом: ту єдність творчого замислу і творчого виконання, таку необхідну для всякого дійсно мистецького високого досягнення. При тому треба сказати, що найкраще виходять у виконанні хору "Трембіта" пісні народні, через що саме їх у програмі хору повинно бути якнайбільше. Незрозумілим лише для багатьох є факт, що хор "Трембіта", який є, так би мовити, горожанином табору "Орлик", співає у своєму власному таборі аж по двох і пів місяця співацького турне по всій Баварії.

+ +

СВЯТО КНЯГІНИ ОЛЬГИ.

Заходом Об'єднання Українських Жінок на Еміграції (Делегатура в Таборі "Орлик"-Бергтесгаден) було влаштовано в неділю, дня 28.7. ц.р. в театральній залі табору, в год. 20., свято в честь Княгині Ольги. В програму свята входило слово Голові Делегатури Об'єднання У.Ж.н.Є пані Барабаш, хорові точми мішаного хору "Боян" під керівництвом п.проф.Ставничого, святковий реферат п.проф.Любинецької, жіночий терцет у виконанні пань:Маїкіяни, Ліди і Дарії Дубляниць,

окришкове сольо п. Оксани Тарнавської з фортепяновим супроводом п. Дагмар Тарнавської та деклямація п. Роми Дзюбинської. І добірна програма і дбайливе та високо мистецьке її виконання залишили учасникам свята велике вражіння. Лише чому не закінчено свята національним гимном ?

+ +

+

АКЦІЯ ФАХОВОГО ПЕРЕВИШКОЛУ.

В таборі "Орлик" розпочато широко заплановану акцію фахового перевиколу мешканців табору. Більшість мешканців табору, як і взагалі нашої еміграції - це інтелігенція. В нових умовах ледви чи знайдеться праця для вільних умових професій. Треба бути приготованим і фахово вишколеним до практичних, технічних звань та чинностей.

Виходячи із того заложення, вже розпочато працю в таких курсах:

а./ Семимісячні інструкторські зоотехнічні курси. Курси мають завдання підготувати інструкторів-зоотехніків, які зможуть самостійно працювати в галузі скотарства, птахівництва, рибництва, пасічництва, мочочарства та технології і перерібки продуктів скотарства на скотарських фармах. Курси організує таборова Делегатура УТГГ.

б./ Чотиромісячний курс кімнатного малярства. Курс має на меті вишколити самостійних працівників і фахівців з ділянки декоративного кімнатного малярства. Курс веде Образотворча Студія табору.

в./ авто-механічний та електро-механічний курс. Курс веде недавно заснована Технічна школа під керуванням інж. А. Шумовського. Завданням курсу є дошколити старих та вишколити нових автомеханіків та електромеханіків до виконання самостійного звання.

В проєкті є утворення інших родів курсів: шоферський, кравецький, швецький, будівельний, слюсарський та тим подібних.

+ +

+

ВИБОРИ В ТАБОРІ "ОРЛИК".

Дня 18. липня н.р. відбулися тут вибори до Таборової Ради. Акція "конспіративно" зложеного виборчого комітету та акція комітету представників товариств і організацій з тою метою, щоб створити тільки одну виборчу лісту не увінчалася успіхом. До виборів зложено три лісти кандидатів. Лісту Ч.1 під кличем "За згоду" поставило Т-во Українських Політичних Вязнів, лісту Ч.2 названо "Безпартійним громадським об'єднанням" а лісту Ч.3 "Безпартійними селянами і робітниками". Всі три лісти у випущених ними передвиборчих відозвах і комунікатах заявили себе далекими від усякої партійности. У висліді голосування в таборі, який має 70 % інтелігенції найбільше голосів одержала ліста Ч.3 (безпартійних селян і робітників). Вибрана Таборова Рада вспіла вже уконститууватись, покликати до життя Контрольну Комісію, перевести провірку агенд табору, заслухати звіту Управи табору, змінити рамовий статут Ц.П.У.Б. та вибрати, на підставі зміненого статуту, команданта табору і його заступника. Командантом табору вибраний інж. О. Гладимовський, його заступником проф. Горечко. Головою Таборової Ради є дир. Іван Поритко.

о-о-о-о-о-о

Серпень 1946

Редагує Колегія